

Orebladet

Medlemsblad for Trøndelagsavdelingen
av Norsk Botanisk Forening

Fjellprimula — Årets plantebilde — Medlemsnytt

Årg. 13

Nr. 1 – 2010

Fjellnøkleblom *Primula scandinavica* © Eli Fremstad

Bli med på orkideekskursjon til Sølendet 5. juli. Her Olderbua på
Sølendet i 2008 ©Dag-Inge Øien

OREBLADET
ISSN 1501-4924

Orebladet utgis av: Norsk
Botanisk Forening,
Trøndelagsavdelinga (NBF-TLA)

Postadresse: Vitenskapsmuseet,
Seksjon for naturhistorie, 7491
Trondheim

Besøksadresse: Schøninghuset,
3. et., Erling Skakkes gt. 47A,
Trondheim

e-post: nbf.tla@vm.ntnu.no

Nettadresse:
<http://www.nbf-tla.org>

Redaktør: Ingar Pareliussen

Abonnement: Bladet utgis med to nummer i året. For medlemmer av Trøndelagsavdelingen av NBF inngår Orebladet i medlemskapet. Abonnementetspris for ikke-medlemmer er for 2009 kr 125,- (abonnementet løper til det blir sagt opp).

Manuskripter: Manuskripter kan gjerne sendes som vedlegg til e-post. Enkel linjeavstand. Overskrifter utheves. For de som ikke har tilgang på PC kan manuskripter sendes maskinskrevet eller tydelig håndskrevet. Norske plantenavn skal brukes der disse finnes. Eventuelle latinske navn skal stå i kursiv etter det norske navnet uten bruk av bindestrek eller parentes.

Illustrasjoner Redaksjonen ønsker illustrasjoner i form av strektegninger, diagrammer eller foto (enten digitale, papirkopier eller dias). Merk foto som skal returneres med navn og returadresse.

Frist for manuskripter
Vårnummer: 1. mai. Høstnummer: 1. november

Styret i NBF-TLA: Ingar Pareliussen (leder), Egil Ingvar Aune (sekretær), Inger Gjærevoll (kasserer), Harald Bergmann (styremedlem, regionkontakt for Villblomstenes dag), Harald Kildal (styremedlem, kontakt mot FNF) og Heiko Liebel (styremedlem, ansvarlig for lokalfloraprojektet)

Ekskursjonskomité: Arne Jakobsen, Sigmund Sivertsen, Simen Bretten

Revisorer: Bodil Wilmann, Sølvi Wehn

Valgkomité: Steinar Moen, Berit Forbord Moen

Har du e-postadresse? Om du sender en e-post til oss vil du bli påminnet om møter, ekskursjoner og andre foreningsaktiviteter.

Forsidebilde: 1. premie i Årets plante-
bilde (sjå side 11) «Kantnøkkerose»
©Egil Michaelsen

Fjellnøkleblom *Primula scandinavica*: dens status i lavlandet i Midt-Norge

Eli Fremstad

NTNU Vitenskapsmuseet

Seksjon for naturhistorie

Eli.fremstad@vm.ntnu.no

Da Norsk rødliste 2006 (Kålås & al. 2006) forelå, rynket nok noen florainteresserte i Midt-Norge på nesen. Listen omfatter en rekke arter som er nokså vanlige hos oss. Skulle de være truet? For eksempel vanlig marinøkkel *Botrychium lunaria*, engmarihånd *Dactylorhiza incarnata*, bittersøte *Gentianella amarella*, bakkesøte *Gentianella campestris* og fjellnøkleblom *Primula scandinavica*. De er både vidt utbredt i store deler av landet og er forholdsvis vanlige. Imidlertid varierer trusselbildet for disse artene regionalt. Alle har vært mer utsatt for reduksjon i voksestedenes areal og kvalitet i lavlandsområder i Sør-Norge, mens deres status anses som bedre i høyereliggende områder og i Midt-Norge og Nord-Norge – grovt sett. Alt i alt er deres status i Norge vurdert som nær truet (NT) etter kriteriene til IUCN (Kålås & al. 2006).

Trives best i åpne landskap

Utbredelseskart kan både vise tendenser, og skjule dem, avhengig av hvordan de er bygd opp og grafisk utforming. Et kart over belegg av fjellnøkleblom i herbarium TRH ved NTNU Vitenskapsmuseet viser utbredelsen til en plante med hovedutbredelse i fjell og seterområder med "gode bergarter". I tillegg er den funnet flere steder i lavlandet og sågar i ytre kyststrøk. Et standard prikkart gir imidlertid ikke informasjon om artens status.

I naturlig (lite eller moderat kulturopåvirket) vegetasjon i fjellet, over skoggrensen, er status for fjellnøkleblom fremdeles vurdert som god i Midt-Norge. Her vokser den på ulike typer baserik, naturlig forstyrret mark: fuktige sig og bekkekanter, moderate snøleier, forvitrende berg, eroderte løsmasseskråninger osv. Fjellnøkleblom er konkurransesvak og vokser bare på åpne steder med enten mye naken jord eller grissent, lavt plantedekke. I seterregionen, der kulturopåvirkningen er sterkere, har den vært for nedadgående etter hvert som seterdriften ble redusert i mellom- og etterkrigstiden og gjengroingen av kulturlandskapet tiltok

(jf. Aarnes 2003). I den prosessen har fjellnøkleblom vært en av taperne. Den regnes ofte som en indikatorart på baserik beitemark og eng i seterregionen. I lavlandet har tiltagende gjengroing, utbygging og inngrep satt arten i fare.

De tidligste botanikerne

Linné (1745, nr. 172) skjelnet ikke mellom lavlands- og rikmyrarten *Primula farinosa* (som ikke finnes i Norge) og fjellarten *P. scandinavica*. Det gjorde heller ikke hans samtidige i Trondheim, J.E. Gunnerus og H. Thonning. Begge omtalte den som *P. farinosa*. Gunnerus (1766: 21–22) nevner den fra Oppdal. I Gunnerus-herbariet (i TRH) finnes et titall belegg av *P. scandinavica*, men ingen av dem angis å være samlet i Oppdal eller i lavlandet i Midt-Norge. Thonning (1773) har en beskrivelse av enger "hvor den voxer i Mengde" – men siterer da Linné. For egen regning føyer han til: "Den voxer hist og her paa fugtige Enge, og tørre Marker". Vi vet ikke engang om han refererer til fjellnøkleblom eller pynter på andres utsagn om *Primula farinosa*. Det er ikke mye til hjelp for den som prøver å finne ut hvor den kan ha vokst i lavlandet et par århundrer

tilbake.

Etter at sammenblandingen med *P. farinosa* var oppklart, gikk planten under navnet *P. scotica*, da man mente den var samme takson som en nøkleblom som vokser i Skottland. Først i 1938 ble den skilt ut som et eget takson, som er endemisk for Skandinavia (Bruun 1938).

Hva med lavlandsforekomstene?

De i bokstavlig forstand marginale forekomstene i lavlandet vet vi lite om. Populasjonene har trolig aldri vært mange eller særlig store. Flere funn har nokså grove lokalitetsangivelser – og de fleste beleggene er gamle. På noen funnsteder er arten sannsynligvis forsvunnet. For flere kommuner kan en lure på om lokalfloraen fremdeles inkluderer fjellnøkleblom. Nedenfor går jeg gjennom de beleggene herbariene i Oslo, Trondheim og Tromsø har av fjellnøkleblom fra under ca. 300 moh. på Nordmøre og i Trøndelag. Geografiske koordinater er tatt med der de er påført av finneren. I tillegg til herbariemateriale tar vi en titt på eldre litteratur, for å se om det der finnes henvisninger til steder som ikke er belagt i

herbariene. Søk 24.2.2010 i Artsdatabankens Artskart (der data fra Artsobservasjoner.no er inkludert) ga én lavlandslokalitet (i Frosta) i tillegg til de som TRH har materiale fra.

Aure Én lokalitet og den eneste kjente i kyststrøkene på Nordmøre. I 2001 ble fjellnøkleblom gjenfunnet på dette stedet, i rasmark. I lavereliggende strøk er rasmarker og ustabile skrenter det beste habitatet for fjellnøkleblom.

1) Under Ålifjell, ura oppf. nordre ende av Kamvatn. [200–300 moh.]. Leg. J. Kaasa 1955.

2) Litt nordaust for Kammavatnet ved vestenden av Kvanngrofjellet. Ved bergfoten oppom rasglennene av finare materiale (grus). MQ 864,206. Ca. 350 m. Leg. F. Older-vik 2001.

Skaun Elleve belegg, alle fra bergene øst i Buvika, mot grensen til Melhus, fra 1905 til 1966. *22 år siden siste funn.*

3) Ved veien Gula–Buvik. Leg. A. Lie 1927. – Formodentlig på grensen mellom Melhus og Skaun.

4-8) Haltbrekken/Haltbrekka/Brekka. Leg. I. Hagen 1873 (belegg i herb. O og TROM); leg. H. Bryn 1882; H. Krohg Stabell 1892; R. Tambs Lyche 1934.

9) Husbybergene. Leg. M. Opland 1936.

10) Børsabergene, 1–2 km fra Øysand. Leg. R. Baadsvik og Karl Baadsvik 1966.

11-12) Buviken. Leg. N. Hvoslef 1905; G. Brodal 1922.

13) Buvikberga kloss i veien, eksp. NNV. NR 60,22. Leg. S. Moen 1988.

Melhus To vidt adskilte lokaliteter (14 og 15) og en lokalitetsgruppe (16–23) på nordsiden av eller i Vassfjellet. Belegg fra 1900 til 1985. *25 år siden siste funn.*

14) Bekkedalen Ø for Kleivåsen. N-eksponert berghylle. NQ 63,94. Ca. 100 m. Leg. K.I. Flatberg og A.A. Frisvoll 1985. – Lengst sør, vest for Gaula nær grensen til Midtre Gauldal.

15) Lia S for Øy. NR 60,22. Leg. K.I. Flatberg 1972. – De nordvendte bergene ovenfor E39, henger sammen med bergene ved Brekka i Skaun (3-13).

16) Havbakken Nypan. Leg. A. Hernes 1922. – Trolig Øk-kartets Håggåbakkan,

17) Under Hamran, opp for Lysklett. Leg. O.A. Høeg 1945.

18) Hamran. Ur, nordvendt. Leg. T. Klokk 1976.

19) Under Hamran. I berget ovenfor N-vendt ur. Leg. E. Gaare 1965.

20) Vassfjellskaret, Leg. G. Brodal 1927. – Trolig Tømmerdalen.

21) Vassfjellet, ovenfor Havdal. Leg. R. Tambs Lyche 1945. – Tilsvarende Hamran.

22-23) Vassfjellet, uspesifisert. Leg. S. Foslie 1900; D. Mysen 1939.

I Vassfjellområdet burde det være muligheter for at fjellnøkleblom finnes fremdeles.

Trondheim To navngitte lokaliteter og to svært vague angivelser. Belegg fra 1876 til ca. 1906. *Omlag 105 år siden siste funn.*

24) T.hjem. Leg. H. Nissen udatert (herb. O).

25) Under Graakallen og på Blyberget ved Trondhjem. Leg. O. Dahl 1876-77.

26-27) Blyberget. Leg. Anon. 1876; H. Bryn 1881. – Det anonyme belegget kan være fra O. Dahl.

28) Blyberget. Gråkallen. Leg. H. Bryn 1880. – Dette er for oss utvilsomt to lokaliteter, som ligger godt fra hverandre, men fra 1880-tallet har vi mange koblinger av lokalitetsnavn som i dag virker helt urimelige, for eksempel "Trondhjem, Lexvigen". Det

at også Dahl noen år før angir de samme to voksestedene, tyder på at fjellnøkleblom i sin tid vokste på Blyberget og under Gråkallen. Blyberget bekreftes av Bryn selv: "*Primula scotica* findes foruden paa de af Storm anførte voksesteder ogsaa paa plateauet paa Blyberget ved Trondhjem" (Bryn 1888). I dag fremstår toppen av Blyberget som lite egnet voksested for fjellnøkleblom, men det finnes noen lave, åpne bergnabber der, så en vet aldri.

I den andre utgaven av sin "Veiledning" angir Storm (1882: 27) "Under Gråkallen og nedover Bynesset". Ordlyden får en til å tro at han har sett den flere steder i skråningene fra Bymarka/Bynesmarka til selve Byneset, men det kan vi ikke vite med sikkerhet. Formuleringen kan ha gitt opphav til Sundfærs (1923: 172) angivelse av "Bynes" som voksested for *Primula scotica*. Slik sitering gir opphav til "fabelforekomster". Andre angivelser fra (det egentlige) Byneset har vi ikke, heller ikke belegg.

29) Leinstrand. Leg. O. Frøseth udatert. TRH har 33 belegg av diverse arter etter Ole Frøseth; alle utenom tre er udatert, mens de tre skal være fra 1905-06, så

belegget av fjellnøkleblom kan være fra den tiden.

Fjellnøkleblom nevnes ikke i Høegs (1945) rikholdige oversikt over floraen i Strinda.

Malvik Én, to eller flere lokaliteter? Belegg fra 1899 og 1992. 18 år siden siste funn, eller?

30) Malvig. Leg. S. Foslie 1899.

31) Ytterst på odden Ø for Malvik (Haugan). Strandberg. NR 839,360. Ca. 4 m. Leg. T. Prestø 1992. NBF Trøndelagsavdelingen satte opp en artsliste fra dette området etter ekskursjon i 18.6.2006 (E.I. Aune, pers medd.). Der er fjellnøkleblom med, men det fremgår ikke om deltakerne så fjellnøkleblom der selv, eller om de har laget en oversikt over arter som er kjent fra området.

Vilhelm Storm, i sin tid konservator ved Vitenskapsmuseet, angir den (som *Primula farinosa*) "Sj. f. Ex. Saxvik" (Storm 1869: 27) og (som *Primula scotica*) fra "nær Saxvig på Strinden" (Storm 1886). Saksvik ligger litt øst for den tidligere Strinda-grensen og var ikke en del av gamle Strinda kommune. Dette er antakelig en av Storms egne observasjoner. Han samlet lite (eller svært lite av hans ev. innsamlinger er be-

vart), så dette er eneste antydning til at fjellnøkleblom har eller har hatt to stedfestede lokaliteter nær fjorden i Malvik.

Åfjord Det er *snart 25 år* siden det ene kjente funnet ble gjort i Åfjord.

32) Stokkøya, Svenningneset. Maritim tørreng på skjellsand. Ca. 5 m. Leg. J.N. Kristiansen 1986.

Floraen i Åfjord er relativt godt dokumentert, bl.a. på grunn av Roy Humstads mangeårige undersøkelser i hjemkommunen. Roy fant aldri fjellnøkleblom i Åfjord.

Osen Fem lokaliteter som perler på snor mellom Osen tettsted og Roan-grensen, alle nokså nær sjøen. Funnet mellom 1957 og 1985. 25 år siden siste funn.

33) Nesøra. Bergvegg. NS 684,282. 5 m. Leg. A.A. Frisvoll 1985.

34) Nesmoen. Marmor i steinbrott. NS 72,31. 10 m. Leg. E.I. Aune og S.Aa. Hatlelid 1979.

35) Lindset. Beitemark på kalk. NS 70,30. 40 m. Leg. E.I.Aune og S.G. Wahlstrøm 1980.

36) Brattgjerd. Leg. S. Brattgjerd 1957.

37) N-siden av Mosadlen, like over stranden. Hyller i rikt bjørke-

kratt, svaberg. Leg. A. Skogen 1966. – Faller sammen med 34.

Stjørdal Siste antydning til at fjellnøkleblom er funnet i Stjørdal har vi fra Storm (1886: 22), som sier opplysningen skriver seg fra "Bl.". Blytt (1874: 825) nevner Stjørdal som funnsted og viser til tre kilder: "Hagen, Storm, S. Somf.", dvs. bryologen Ingebrigt Hagen, Vilhelm Storm selv (her har vi en "ringhenvisning"). Den siste kilden er formodentlig S.C. Sommerfelt, men det er (foreløpig) uvisst hvor Blytt har hentet opplysningen fra. Det finnes ikke belegg fra Stjørdal i noen av herbariene. Arten er ikke funnet i forbindelse med Bjørgens (1987) undersøkelser i kommunens rike lavlandsområder som har strandberg, berg og knauser som burde kunne huse fjellnøkleblom, likeledes rike sig.

Frosta Tre belegg, alle i herb. O. *Ikke samlet i Frosta på 101 år.*

38-39) Holmberget. Leg. I. Jørstad 1906 og 1908.

40) Frosta. Leg. M. Jørstad 1909.

Verdal Én lokalitet, *funnet for 35 år siden.*

41) Ramsåsen, NV-siden, lia ovenfor Grøntjønna. Fuktig berghylle.

PR 276,684. 300m. Leg. J. Holten og J. Moen 1974.

42) N-siden av Ramsåsen. Løs rasmark av fyllitt, N-eksponert. PR 275,684. 360 m. Leg. J. Holten og J. Moen 1974.

Leka Én innsamling, uten nærmere angivelse av voksested, *funnet for 75 år siden.*

43) Leka. Leg. J. Devold 1935.

Oppsummering og oppfordring

Jeg hadde bange anelser om dokumentasjonen av fjellnøkleblom i lavlandet i Midt-Norge før jeg laget denne oversikten over herbariebelegg og litteraturangivelser. Nå, når alderen på nyeste funn i de aktuelle kommunene er klarlagt, spør jeg meg hvor mange lavlandslokaliteter som eventuelt er intakt. Det får en bare bekreftet ved befaringer i felt. Størst sjanse for å finne den er det trolig i kystkommunene (Åfjord, Osen, Leka) og i berglendte områder (Aure, Verdal), minst kanskje i strandberg og bergvegger i Skaun–Trondheim–Malvik, der utbyggingspresset og bruken av strandnære arealer er sterkest og kommer i tillegg til gjengroing. Skjønt jeg ser stadig for meg at fjellnøkleblom vokser for eksempel i bergene utover mot Flakk.

Det er mange steder som kunne passe for den, både langs strender og i berg og skrenter, i de kommunene den er funnet tidligere og i andre.

Det er lettest å få øye på fjellnøkleblom når den blomstrer. Slutten av mai og første del av juni er en fin tid til å spore den opp, men rosettene kan en finne også senere. Størst sjanse er det for at den klorer seg fast på baserike strandberg, fuktige berg, bergvegger og skrenter, litt steinete sig og kanskje noen rikmyrkanter med tynn torv. Det hender også at den dukker opp på grusete veikanter, i grøfter og andre steder med en viss forstyrrelse. Står den slik, på sekundærlokaliteter, bør den finnes på bedre voksesteder i nærheten. Løp og søk!

Litteratur

Bjørgen, T. 1987. Varmekjære karplanters økologi, sosiologi og utbredelse på og ved tørrberg i vestre Stjørdal, Nord-Trøndelag. – Hovedf. oppg. Univ. Trondheim. 206, IXs.

Blytt, A. 1874. Norges flora.

Bruun, H. 1938. Studies on heterostyled plants.

Bryn, H. 1888. Indberetning til det

kongelige norske videnskabers selskab om en botanisk reise i det trondhjemske sommeren 1886. – K. norske Vidensk. Selsk. Skr. 1886 og 1887: 1-20.

Gunnerus, J.E. 1766. Flora Norvegica. Pars prior. – Nidrosiæ. 96 s., pl.

Høeg, O.A. 1945. Planteveksten i Strinda. – S. 451-470 i Strinda bygdebok. 2. Trondheim.

Kålås, J.A., Viken, Å. & Bakken, T. (red.) Norsk rødliste 2006. – Artsdatabanken, Trondheim. 415s.

Linné, C. von. 1745. Flora svecica. – Stockholm, Forum utg. i samarbeide med Svenska Linné-Sällskapet 1986. 482s.

Storm, V. 1869. Vejledning i Thronhjems Omegns Flora. – Thronhj. 127s.

Storm, V. 1882. Vejledning i Thronhjems Omegns Flora. 2det, forøgede Oplag. – Thronhj. 131s.

Storm, V. 1886. Notitser til Thronhjems Omegns Flora. – Vidensk. Selsk. Skrifter 1885: 1- 36.

Sundfær, J. 1923. Floraen i Nidaros bispedømme. – Thronhj. F. Bruns bokandels forlag. 234s.

Thonning, H. 1773. Norsk Medicinsk og Oeconomisk Flora. Første Deel. – Kiøbenhavn. 185, 2s.

Aarnes, E.T. 2003. The influence of disturbance on englishenglish. – Cand.scient.-oppgave NTNU. 67s. Upubl.

Fotokonkurransen – Årets plantebilde 2009

Det kom inn 24 foto til konkurransen. Av disse valgte juryen ut fire bilder som gikk til finalen på medlemsmøtet 7. desember. 28 møtedeltakere deltok i ei skriftlig avstemming, som gav dette resultatet:

1. premie Egil Michaelsen, Sarpsborg med bildet "Kantnøkkerose" – 47 plasspoeng
2. premie Per Jostein Hovde, Trondheim med bildet «Grasstjerneblom 2009» – 68 plasspoeng
3. premie Henry Skevik, Malm med bildet "Dvergbjørk i høstfarger" – 79 plasspoeng
4. premie Egil Michaelsen, Srpsborg med bildet "Gullstjerne" – 86 plasspoeng

Førstepremievinneren fikk en bokpremie, og alle finalistene fikk et diplom i posten. Samtlige innsendte foto er vist på <http://aretsbilde.nbf-tla.org>. Flere av førstepremievinner Egil Michaelsens plantefoto er å finne på hans "nettherbarium" på <http://www.markblomster.com/>

Markblomster/Flora/Herbarium.html

Åretsplantebilde 2010 Som tidligere år blir åretsplante bilete kåra på siste medlemsmøte før jul, den 6. desember. I år har styret bestemt at vi ønsker bilete med kommuneblomster frå Sør- og Nord-Trøndelag som tema. Bileta skal vere tatt i 2010. For ei liste over kommuneblomstrane http://no.wikipedia.org/wiki/Liste_over_norske_kommuneblomster

Medlemsnytt

Referat fra årsmøte – mandag 1. mars 2010

Dette er et sterkt forkorta sammendrag av referatet. Det fullstendige årsmøteterferatet med årsmelding og regnskap for 2009 er lagt ut på http://www.nbf-tla.org/Referat_aarsmoete_2010.pdf.

1 Konstituering Møtet ble åpna av styremedlem Inger Gjærevoll som ønska velkommen og konstituerte møtet. Innkalling og dagsorden ble godkjent og som møtefunksjonærer ble valgt: møteleder: Inger Gjærevoll, referent: Egil Ingvar Aune, protokollunderskrivere: Thyra Solem og Marthe Gjestland

2 Årsmelding 2008 Styrets årsmelding ble presentert av møteleder og årsmeldinga ble enstemmig godkjent

3 Regnskap 2008 Møtelederen, som også er foreningas kasserer, la fram regnskapet med revisjonsberetning og regnskapet ble enstemmig godkjent og styret innvilget ansvarsfrihet.

4 Saker til behandling Kontingent for 2011: Møtelederen la fram styrets forslag om uendra lokale satser: De lokale kontingentsatsene for 2011 fastsettes til kr 158 for A-medlemmer og kr 155 for B- og C-medlemmer. Styrets forslag ble enstemmig vedtatt.

5 Arbeidsplan for 2009 Møtelederen la fram styrets forslag til arbeidsplan (gjengitt i forkorta form nedafor):

Medlemsmøter. Det gjennomføres 4 medlemsmøter i løpet av våren, og minst 3 møter i løpet av høsthalvåret. Hovedinnholdet i medlemsmøtene vil være en kort presentasjon av "månedens art" og et foredrag av ca. en times varighet. På møtene kan det også være aktuelt å gi rom for andre korte innsalg og aktuelle foreningssaker. Fotokonkurranse. For fjerde gang vil "Årets plante-

foto" bli kåret på desembermøtet. Dette gjelder foto av norske planter fotografert i løpet av 2010. Ekskursjoner. Ekskursjonskomiteen arbeider med å få på plass et ekskursjonsprogram som vil bli presentert på TLAs nettsider og i Orebladet. Villblomstenes dag – søndag 20. juni. TLA skal fortsatt ha et styremedlem som har spesielt ansvar for å følge opp kontakt med potensielle turledere, samarbeidspartnere og sentral prosjektledelse. Orebladet. Det tas sikte på, som i 2009, å gi ut en vår- og en høstutgave med 24–28 sider med muligheter for fargestrykk på de fire omslagssidene. FNF (Forum for natur og friluftsliv). TLA vil fortsatt delta i dette samarbeidsnettverket som har som formål å jobbe for at natur- og friluftslivsinteressene blir ivaretatt i aktuelle saker. Et styremedlem vil ha hovedansvar for å pleie denne kontakten. Markedsføring. Kunngjøring av medlemsmøtene og våre øvrige arrangement vil bli videreført og fulgt opp i samsvar med det som er sagt under markedsføring i årsmeldinga. Lokalfloprosjektet. For å sikre kontinuitet og videreføring av prosjektet vil et styremedlem ha særlig ansvar for prosjektet.

I 2010 vil det bli arbeidd med å finne fram til en aktuell publiseringsform for de innsamlete data fra Malvik. Kartlegginga i felt vil fortsette i Snillfjord kommune. Forslaget ble enstemmig vedtatt.

6 Budsjett for 2009 Møtelederen, som også er foreningas kasserer, la fram styrets forslag budsjett som viser et planlagt overskudd på kr 4000. Det framlagte budsjettforslaget ble enstemmig vedtatt.

7 Valg Innstillinga fra valgkomitéen (Sigrid Lindmo og Steinar Moen) ble presentert av Steinar Moen. Der det er foreslått nye navn hadde dagens innehaver av vervet sagt nei til gjenvalg:

Verv/Innehaver Innstilling Leder (velges for 1 år) Ingar Pareliussen velges for 1 år.

Styremedlemmer (velges for 2 år) Egil Ingvar Aune velges for 2 år Inger Gjærevoll valgt for 2 år i 2009 Heiko Liebel valgt for 2 år i 2009. Harald Bergmann valgt for 2 år i 2009 Harald Kildal velges for 2 år.

Revisorar (velges for 2år) Sølvi Wehn velges for 2 år Bodil Wilmann valgt for 2 år i 2009.

Ekskursjonskomité (velges for 2 år) Simen Bretten velges for 2 år

Arne Jakobsen valgt for 2 år i 2009 Sigmund Sivertsen valgt for 2 år i 2009.

Redaktør Orebladet (velges for 2 år) Ingar Pareliussen velges for 2 år.

Valgkomité (velges for 2 år) Steinar Moen valgt for 2 år i 2009 Berit Forbord Moen (foreslått fra salen) velges for 2 år.

Først ble det valgt leder og Ingar Pareliussen ved akklamasjon. Alle kandidatene til de øvrige ledige verva ble også valgt ved akklamasjon.

I møteinnkallinga stod det at «I tillegg skal det velges to utsendinger til NBFs landsmøte våren 2010». Årsmøtet vedtok å gi det nye styret fullmakt til å utnevne utsendinger til landsmøtet. Det ble sagt at ville være mest naturlig at leder og ett styremedlem fikk oppgaven, men styret ble stilt fritt til å finne to delegater blant medlemmene.

Det fullstendige originalreferatet er signert av referent Egil Ingvar Aune og protokollunderskriverne Thyra Solem og Marthe Gjestland.

Hautprogrammet 2010

Som vanleg er medlemsmøte første måndag i månaden, ved

Vitenskapsmuseet i Suhmhuset kl 1900.

13.9 Kjell Furuset Norske plantenamn, opprinnelse og utvikling med eksempel frå mure, maure og tranbær

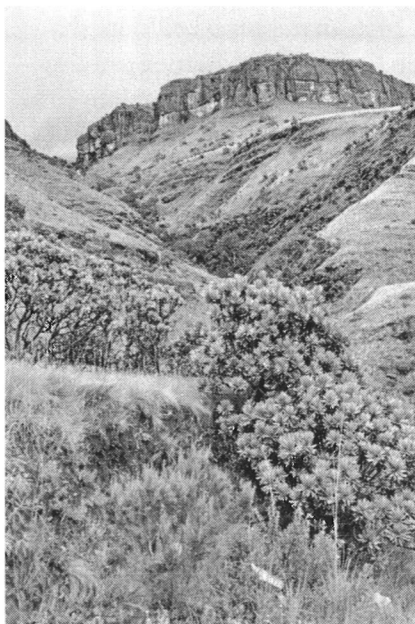
Gamle plantenavn har en sentral plass i etnobotanikken, men ikke alle er like enkle å forstå. Hva betyr for eksempel navn som mure, maure og tranebær? I kveldens foredrag får vi noen smakebiter fra plantenavnenes kulturhistorie. Kjell Furuset er ansatt ved Dronning Mauds minne høgskole og underviser i naturfag for førskolelærere, og er interessert i etnobotanikk og historisk botanikk.

Månadens plante: Gråor med Egil Ingvar Aune.

4.10 Ingar Pareliussen Reise gjennom Sør-Afrika, smakebiter frå kultur, naturtyper, plante og dyreliv.

Våren 2010 reiste Ingar Pareliussen 2800 km igjennom den varierende landet Sør-Afrika og vil servere ein lett blanding av ulike aspekter ved Sør-Afrika. Ingar Pareliussen er leder av botanisk forening i Trøndelag.

Månadens plante: Haustmarinøkkel med Dag-Inge Øien.

Drakensberg fjella med *Protea caffra*. ©Ingar Pareliussen

01.11 Nina Sletvold Bedrageri og belønning - pollineringsstrategier hos orkidéer

Nina er planteøkolog med doktorgrad fra Universitetet i Oslo i 2006. Jobber nå med en 3-årig postdok ved Seksjon for naturhistorie ved Vitenskapsmuseet. Forskningsfeltet er planters populasjonsbiologi i vid forstand - populasjonsdynamikk og plante-pollinator interaksjoner hos orkidéer.

Månadens plante: Heistarr med Ingar Pareliussen.

06.12 Bente Graae Planters koloniseringevne i ændret klima.

Bente Graae er ansatt ved biologisk institutt ved NTNU der hun blant annet har ansvaret for undervisning i floristikk. I dette foredraget vil hun gi en innføring i sin forskning rundt funksjonelle grupper av planter, deres spredningstrategier og hvordan klimaendringer påvirker koloniserings-
evnen til plantene.

Månadens plante: Misteltein med Inger Gjærevoll.

Ekskursjoner 2010

Ekskursjonskomiteen har denne gangen latt seg inspirere av at 2010 er utnevnt til det internasjonale Naturmangfoldåret. Det er derfor lagt vekt på å tilby ekskursjoner til lokaliteter med en spesiell artsrik flora. Vi håper dette programmet faller i smak. God tur!

Søndag 6. juni: Forsommerblomstring i Vanvikan og Leinslia
Vi starter dagen med et besøk på noen av de artsrike tørrbergene i Vanvikan. Deretter drar vi til Leinslia naturreservat i Risør kommune der formålet med fredningen er «... å verne en kystpåvirket almeli med spesiell og rik flora». Er vi heldig, kan vi blant

annet få oppleve orkideen vårmarihand i blomst. Vi vil også ofre litt oppmerksomhet på fuglelivet som er på topp i disse tider. Oppmøte: Ta ferga fra Flakk kl. 09.35. Vi møtes på fergekaia i Rørvika hvor vi organiserer transport videre. Ekskursjonsleder er Einar Kongshaug.

Mandag 5. juli: Åpen dag i Sørendet naturreservat i Brekken, Røros. Sørendet (Røros) er et unikt eksempel på et gammelt myr- og engslåttlandskap der hele tolv orkidéarter preger det spesielle kulturlandskapet. Omvisning av botanikere fra NTNU Vitenskapsmuseet under ledelse av professor Asbjørn Moen. Frammøte kl.12 på parkeringsplassen ved Sørendet naturreservat. Skiltet avkjørsel ved bru over Glåma, ca. 3 km nord for Brekken sentrum. Beregn tre timers kjøring fra Trondheim.

Engmarihand på Sølendet ©Dag Inge Øien

Søndag 18. juli: Tur til Nørdre Knutshøa på Dovrefjell Vi følger Vårstigen mot stiens høyeste punkt på Tingsvaet. Derfra går vi videre opp i de artsrike rasmarekene i Nørdre Knutshøa der vi blir kjent med den spennende fjellfloraen. Denne har vært gjenstand for botanikernes interesse i omtrent 250 år. Dessuten finnes det opplysninger om at orkideens svartkurle er funnet her uten

at dette har blitt bekreftet. Kan-skje kan vi i løpet av denne dagen gjøre noe med det. Oppmøte ved YX-stasjonen (tidl. Hydro Texaco) rett nord for Oppdal sentrum kl. 09.00. Ekskursjonsleder er Simen Bretten.

Søndag 5. september: Soppekursjon. Sted bestemmes senere. Arrangementet er et samarbeid mellom Trøndelagsavdelingen av Botanisk Forening og Trondheim sopp- og nyttevekstforening. Oppmøte på Vitenskapsmuseet kl. 10.00 Påmelding med tilbud/ønske om bilplass innen 31. august til tlf. 73 59 22 60. Ekskursjonsledere er Marthe Gjestland, Thyra Solem og Sigmund Sivertsen.

Floraprosjekt Midt-Norge

Av Heiko Liebel (styremedlem med spesielt ansvar for lokalfloraprojektet)

Det nye kartleggingsområdet i lokalfloraprosjektet Midt-Norge blir Snillfjord kommune, et spennende og variert området med både fjord, strand og fjell (opp til 791 m.o.h). Selv om hovedparten av bergartene gir næringsfattig jordsmonn, viser det kvartærgeologiske kartet over kommunen at gamle strandavsetninger fin-

nes flere steder langs fjorddalene. Disse kan inneholde mye kalkholdig skjell som forvitrer og gir dermed grunnlaget for mer artsrike plantesamfunn.

Snillfjord kommune er en av de minst undersøkte områdene i Midt-Norge og vårt innsats kan heve kunnskapsnivået om lokalfloraen betraktelig. Botaniseringen skjer ved at vi ordner oss i grupper som får ansvaret for en kryssliste for en rute på en kvadratkilometer. Etter botaniseringsturen samles vi til en gjennomgang av innsamlet materiale, faglig utveksling og sosialt samvær. Alle er velkomne, fra botanikere av alle slag, studenter, elever, naturelskere til andre interesserte.

I år får vi muligheten å overnatte i en skole på Krokstadøra hvor vi også vil ha muligheter til herbarisering (inkl. mikroskopering). Vi prøver oss ved å ta en langhelg (fredag-søndag) og en vanlig helg (lørdag/søndag) for botaniseringen. Du er velkommen å delta i alle dager men det er også mulig å delta bare i enkelt dager.

Merk av følgende datoer:

Langhelg: 25-27.06.2010

Helg: 7-8.08.2010

Er du interessert i å delta send en e-post til: nbf.tla@vm.ntnu.no

eller ring: 906 44 907.

Siste nytt om turene får du her:

<http://www.nbf-tla.org/>

Villblomstenes dag – søndag 20. juni 2010

Når blomsterprakten er på sitt mest spennende, arrangerer de nasjonale botaniske foreningene i Norden turer i nærmiljøet. Turene passer for alle aldersgrupper og starter på angitte oppmøtesteder kl 13, dersom ikke annet blir annonsert. De fleste turene er av 2-3 timers varighet, med innlagt mat-pause. Informasjon om eventuelle endringer blir gitt bl.a på internettssidene til Trøndelagsavdelingen http://www.ntnu.no/vmuseet/nathist/nbf_tla/ og de nasjonale sidene for Villblomstenes dag <http://www.villblomstenesdag.no>.

Trondheim: Leinstrand, Lauglo-lia Møtested: Rasteplassen i svingen like øst for reservatet (Sundet). Turledere: Dag Inge Øien, Sigmund Sivertsen Turmål: Vandring langs naturstien.

Trondheim: Devlebukta Møtested: Parkeringsplassen i Devlebukta. Turleder: Arne Odland

Trondheim: Teisendammen Møtested: Byåsen butikkssenter

Turleder: Trond Arnesen. Turen går langs brei og fin sti.

Oppdal: Kongsvoll Møtested: Kongsvoll fjellstue. Turledere: Tommy Prestø. Turmål: Tur i kulturlandskapet på Kongsvoll, inkludert Kongsvoll fjellhage. Vi ser på fjellplanter og artene i knauser og enger.

Hemne: Turmål og oppmøtested vil bli kunngjort seinere i lokalpresse, plakater og hagelagsarrangementer. Turledere: Martin Steinveg og Egil Ingvar Aune i samarbeid med Hemne Hagelag.

Surnadal: Vindøladalen. Møtested: Parkeringsplass ved bommen. Turleder: Dordi Kjersti Mogstad. I samarbeid med Nordmøre museum, avd. Svinviks arboret. Turmål: Gammel seterdal prega av fortsatt beitebruk og setring. Vi ser på setermark og myr. Vegavgift kr 50,- for å komme til startpunkt med bil.

Malvik: Flatholman. Møtested: Parkeringsplassen ved Flatholman i Muruvik. Turledere: Jan Erik Kofoed og Harald Kildal. I samarbeid med Trondheim Nyttevekstforening. Turmål: Området har blanding av strandberg, strandeng, bar- og lauvskog.

Strandberga er særlig interessante med innslag av sørlige arter.

Stjørdal: Øver-Langstein. Møtested: Statoilstasjonen på Stjørdal for informasjon og samkjøring. Turledere: Arnt Steinvik og Tor Bjørgen. Turmål: Rik myr og sørberg.

Levanger: Staupsmarka. Møtested. Prix-butikken på Levanerneset. Turleder: Bjørg Rindal. Turmål: Blandingsskog.

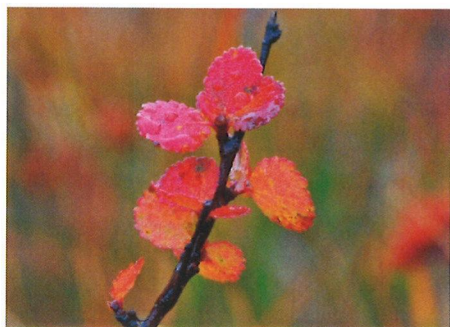
Elva Driva sett frå Kongsvoll.
©Ingar Pareliussen

STOFF TIL NESTE NUMMER AV
OREBLADET

Vi treng stoff til bladet. Alt botanisk stoff er av interesse. Ta kontakt med redaksjonen om du har noe. Frist for stoff til neste nummer av Orebladet er 1. nov. 2010.

2. premie, «Grasstjerneblom 2009» © Per
Jostein Hovde

3. premie, «Dvergbjørk i
høstfarger» © Henry Skevik

4. premie, «Gullstjerne» © Egil
Michaelsen

Svanholm Olav Dahle
Bugges vei 6B
7051 TRONDHEIM

B

Returadresse:
Norsk botanisk forening
Trøndelagsavdelingen
Vitenskapsmuseet
Seksjon for naturhistorie
7491 Trondheim

Innhold

Fjellnøkleblom <i>Primula scandinavica</i> : dens status i lavlan-	
det i Midt-Norge	4
Trives best i åpne landskap	4
De tidligste botanikerne	5
Hva med lavlandsforekomstene?	5
Oppsummering og oppfordring	9
Litteratur	10
Fotokonkurransen – Årets plantebilde 2009	11
Medlemsnytt	11
Referat fra årsmøte – mandag 1. mars 2010	11
Hautprogrammet 2010	13
Ekskursjoner 2010	15
Floraprojekt Midt-Norge	16
Villblomstenes dag – søndag 20. juni 2010	17